

Gärslövs Byablad

Nr. 2 2015

*En ny morgon
Början på en sprillans ny dag som aldrig funnits förr.
Och som aldrig kommer tillbaka.*

Vårt mål är att skapa en levande landsbygd och värna om varandra.
Gärslövs Byalag bankgiro 5591-7579

ÅLDERMANNABREV

Äntligen är våren och sommaren på väg.

Vi har börjat året med att få ordning på dräneringen uppe vid vårt Kulturhus, ett stort arbete som Lennart Kristensson arbetat med under lång tid. Vi har även tryckt upp en broschyr om byalaget som skall användas vid förenings- och företagarmässan i Söderslättsalen den 6 maj Kl.14.00 - 20.00 i Trelleborg där vi hoppas ni tittar in och besöker oss.

En ny tidningsgrupp har även bildats i den ingår:
Maria Gadde Zander, Per Bondesson, Linda Wolski samt Nina Graf. Vi hälsar er varmt välkomna och tackar Catharina Lindskoog för ett denna tiden och ett fantastiskt jobb. Är det fler av er som vill arbeta med vår tidning så bara hör av er till mig.

Vi kommer även i år köra en del skolklasser på vår matrunda med tuff tuff tåget där vi visar dem landsbygden och utbildar i näringslära mm, något som äger rum under vecka 22 och är mycket uppskattat av såväl elever som lärarna och kommunen. I år kommer vi även köra extra turer med handikappade barn och ungdomar samt våra flyktingar i Grönby och inte minst våra vänner på bland annat Gröningen i Anderslöv som vi även i år hämtar och visar vår kolmila.

Årets kolmila har vi plockat ved till och vi bygger lördagen den 9 maj med start kl.09.00 uppe vid milan i Kullatorpsskogen. Det är kul att så många vill vara med att samla ved och bygga milan men för att vi skall kunna fortsätta med denna tradition så är det av största vikt att vi får fler aktiva som kan vara milvakter när kolmilan är igång. Det är många timmar som skall täckas upp och vi vill att alla skall tycka milan är kul och inte en belastning. Så anmäl er för att sitta kolvakt en härlig gemenskap för alla åldrar och se till att vi även nästa år kan genomföra vår kolmiletradition. Som tack så träffas vi på en grillkväll i slutet på sommarn där vi har en trevlig kväll och skriver provet för att få vårt kolarbevis om man så önskar.

I vår närhet finns det alldeles för många medmänniskor som drabbats av cancer i olika former och jag vill skänka dem alla en varm tanke och önskar att vi alla kan stötta dem på något sätt mot denna grymma sjukdom.

Varmt välkomna i sommar.

Med vänliga hälsningar

Lars-Erik Olsson

Ålderman
Gärdslövs Byalag

Sommarens program 2015

Eftermiddagsgruppen

Träffas tisdagar udda veckor mellan 14.00-16.00 i Kulturhuset. För program och information, kontakta Ulla Andersson tel. 0410-22128
Ett samarbete med Studieförbundet/Vuxenskolan

Qi-gong

Startar åter den 15 september kl. 19.00 i Kulturhuset.

Curling gänget

Träffas måndagar, torsdagar kl. 09.00 i Kulturhuset för en rolig stund med curling och fika.

För information och anmälan:

Erik Hansson tel. 0411- 41 241.

Midsommarafton

Fredagen den 19 juni kl.13.00 träffas vi vid Kulturhuset och klär midsommarstången tillsammans.

Vår speleman Marcus Linderlöf spelar upp till dans för alla åldrar. Ta med blommor, björkris, barnasinne och gott humör!
Försäljning av grillad korv och kaffe med bullar.

Råkafton

Fredagen den 26 juni kl. 18.00 är ni välkomna till Kulturhuset för en råkafton med traditionella tillbehör 120:- / pers.

Starkare drycker medtages själv.

Begränsat antal platser

Anmälan oss till handa senast den 16/6.

Carl-Gustav Jagerstam

Tel: 0410 – 209 81

Mobil: 0768 – 78 46 32

E-Post :byalaget@gardslov.se

Grillafton i puben

Fredagen den 24 juli kl. 19.00 välkomnar vi alla medlemmar till en Pubafton med grillarna tända vid Kulturhuset. Som alltid med trevligt sällskap drycker och snacks till självkostnads pris.

Så slår du med lie

Onsdagen den 19 augusti träffas vi kl.18.30 på Modeshögsängar i Trelleborg för att få lära oss att slå med lie.

Ett samarbete inom Trelleborg Tillsammans

Slätterdag

Söndagen den 23 augusti kl.10.00 träffas vi på Modeshögsängar och slår med lie och samlar gräs. De Nordsvenska hästarna gör dock grovjobbet.

Ett samarbete inom Trelleborg Tillsammans

Surströmmingsafton

Lördagen den 29 augusti kl. 17.00 är ni välkomna till Kulturhuset för att prova surströmming med traditionella tillbehör, 120:- / pers. Starkare drycker medtages själv.

Anmälan oss till handa senast den 19/8.

Carl-Gustav Jagerstam

Tel: 0410 – 209 81 Mobil: 0768 – 78 46 32

E-Post :byalaget@gardslov.se

Vinresa till Hällåkra Vingård

Lördagen den 12 september bjuder vi in er till en vinresa med Lennarts tuff tuff tåg.

Vi startar kl. 14.00 vid Kulturhuset i Gärdslöv.

Färden går mot Grönby med stopp för att ta ett glas öl och få berättat lite mer om denna dryck.

På Hällåkra bjuds vi på en guidad tur på vingården där vi avslutar med att prova vinet med lite tilltugg.
Pris: 250:-/pers.

Bindande anmälan

Begränsat antal platser

Anmälan oss till handa senast den 4/9.

Lennart Kristensson Tel: 0705-12 08 11

E-Post :byalaget@gardslov.se

Vid anmälan till våra aktiviteter är det först till kvarn som gäller.

Konst i Gärdslövs kulturhus

Under påskens konstrunda var det vernissage i kulturhuset. Cirka 150 besökare kom under påskens fyra dagar för att både titta på och köpa alster. Emma Björklund, Anna-Karin Malmqvist och Mats Sjöström ställde ut sina tavlor och Alexandra Kroon sina smycken och deras verk visade hur kreativa de är.

När jag besökte var det en gemytlig stämning, besökande och konstnärer satt och pratade med sitt kaffe och kaka.

Emma stod vid sitt staffli och målade sina surrealistiska motiv som lämnar fantasin öppen till beskådarna. Hon menar att detta lämnar det öppnet för vad man vill se i hennes skapelser.

Vid ett bord satt Alexandra och monterade sina smycken, armband och halsband av läder och silver blev det.

Jag hoppas att detta blir något som återkommer till kulturhuset. Trevligt att se dessa verk från kreativa konstnärer!

Ramslök och Rumpnissar

Söndagen den 19 april samlades vi, 18 barn och 12 vuxna i Kullatorpskogen. Vårkänslorna stod högt i skyn under en klarblå himmel och i strålände solsken. Förväntansfulla och glada miner lös ikapp med solen. Johan Åkerman bistod oss med sina gedigna kunskaper om naturen. Redan som barn fanns intresset och sedermera gick han i utbildning hos Roland Rittman. Ätliga växter från skog och mark är favoriter.

Näväl, Johan lotsade oss genom skogen. Ett hav av vitsippor, vårlök, svalört, knoppande träd osv. mötte oss snabbt. Med var sin godispåse i handen fick vi nu ta till oss kunskap angående ätliga växter. Plocka, smaka, jämföra vad smaken påminde om, aha-upplevelser och naturligtvis fylla påsen. Det fanns ramslök, löktrav, nässlor och gulplisterblad för att nämna några av växterna.

Med lyckliga miner återvände rumpnissarna till grillplatsen. Här band vi ihop pinnar till en trekant och surrade på bast som vävtråd. Barnen vävde in blad, blommor, kottar osv. Wow vilka alster! Vackra och originella konstverk blev resultatet. Som lön för mödan bjöd Carl-Gustav på grillad korv med bröd och dricka, vilket smakade himmelskt. Vi avslutade med rumpnissepjätt i två varianter med full fräs på barnen.

Tack alla ni som var med och förgyllde denna dag! Hoppas på återseende den 6 sept. Johan lär oss då vad som är ätligt under hösten från "naturens skafferi".

Mette

Lagården, Lemmeströ by, Lemmeströ kyrkoruin och Börringe kyrkoruin

Av Rolf Persson

Min morfars bror - Georg Persson - var lantbrukare. Han avled 1977 och ligger begravd på kyrkogården vid Börringe kyrka. På hans gravsten står, förutom namn och datum, ordet "Lagården" inskrivit. Jag letade och fann att det var namnet på en gård som låg ett stycke öster om Börringekloster. Bilderna visar boningshuset från tidigt 1900-tal samt år 2011 efter att boningshuset renoverats. Morfars bror Georg, och även dennes son Sture, har varit verksam som lantbrukare på gården "Lagården".

Fastigheten "Lagården" ligger invid den avtagsväg ifrån E65 (Malmö-Ystad) som går mot Norra Grönby och Gärdslöv. Mittemot avtagsvägen, på andra sidan E65, så såg jag en ruin av något slag. Jag blev nyfiken på vad det kunde ha varit för typ av byggnad så jag började leta efter information.

Ruinen som jag såg ifrån E65 visade sig vara resterna av Lemmeströ kyrka. Kyrkan skall enligt en kyrkobeskrivning från 1600-talet ha varit helgad åt Jungfru Maria, och kallats "Vår Frus Kyrka".

Under medeltiden var Lemmeströ, liksom Börringe, självständiga socknar, men år 1555 så gjordes bägge socknarna till ett pastorat. Lemmeströ nämns därefter som annex till Börringe fram till 1565 då Lemmeströ upphöjs till huvudkyrka för de båda församlingarna i samband med att prästgården flyttades dit.

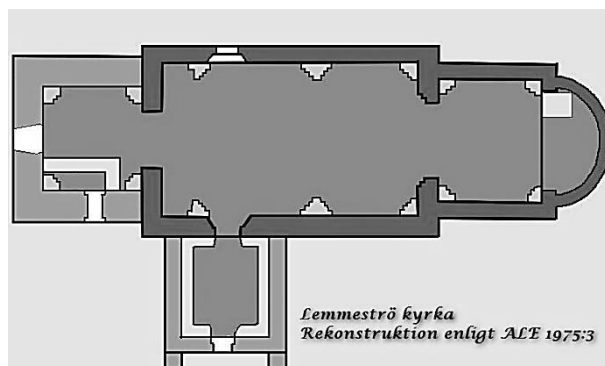
År 1601 omtalas Börringeklosters gods som innehavare av patronatsrätten. Patronatsrätt innebär en rätt för enskild privatperson att tillsätta präster och i bland andra församlingstjänster, vanligen en adlig ägare till en sätesgård inom församlingen.

På begäran av godsherrn på Börringekloster, riksrådet Beck-Friis, sammanslogs de båda socknarna den 4 april 1781 till en socken med namnet Gustavs socken (efter Gustav III). Man erhöll samtidigt tillstånd att riva de båda befintliga sockenkyrkorna i Norra Börringe (Börringe kyrkby) och Lemmeströ. Bönderna i Lemmeströ socken ogillade rivningen av Lemmeströ kyrka. Förbittringen var så stor att rivningen fick ske under militär övervakning för att förhindra att det uppstod våldsamheter.

De båda kyrkorna ersattes av en ny kyrka som fick namnet Gustafs kyrka. Den nya kyrkan byggdes 1783-1787 på hemmanet Nötesjös ägor på gränsen mellan de båda tidigare socknarna och på en plats där det då inte fanns någon annan omliggande bebyggelse. Den kyrkan heter idag Börringe kyrka.

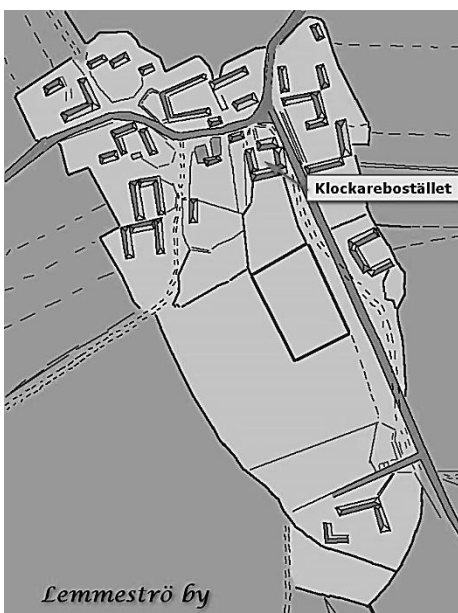

Enligt den arkeologiska undersökningen av Lemmeströ kyrkoruin som utfördes under första halvåret 1975 (ALE 1975:3) under ledning av Jan-Erik Augustsson, har kyrkan haft en traditionell planlösning med långhus, kor och absid. Den ursprungliga byggnaden var helt byggd av tegel i fullmursteknik, medan det senare tillkomna tornet och vapenhuset var av gråsten. Kyrkan har saknat sakristia. Den uppfördes omkring 1200 och byggdes då runt den befintliga träkyrkan.

Runt kyrkan finns även en ödekyrkygård som är omgiven av en stenmur. På kyrkogården finns det idag 5 gravar med gravstenar. På de jag såg kunde jag dock inte urskilja någon läsbar inskription. Det skall dock finnas några med läsbar text och de begravda skall vara bl.a. *A M P S 1640, Mårten lensön i Birksager 1692, och Iepe Trulson i Bränneröd 1713.*

Enligt sitt eget önskemål begravdes prosten och kyrkoherden i Lemmeströ/Böringe, Johan Samuel Nibelius (född 12/2 1799 i Lyngby) på Lemmeströ kyrkogård den 12 juli 1856. Han blev den siste att bli begravd på kyrkogården. Själva kyrkan revs under 1780-talet. Johan Samuel Nibelius verkade i Lemmeströ och Böringe från cirka 1827 fram till sin död. Före honom så var det hans far, Häradsposten och kyrkoherden Wilhelm Fredrik Nibelius, som verkade i Lemmeströ. Under sin verksamhetstid i Lemmeströ så blev denne vid ett tillfälle kraftigt misshandlad av en hop drängar i samband med det Skånska bondeupproret 1811.

På 1700-talet fanns det 14 gårdar i Lemmeströ by samt ett antal gatuhus. Lemmeströ genomgick enskifte år 1803. Flertalet av hemman flyttades ut från bytomten. Inom det gamla byområdet ligger idag endast Klockarbostället i norr och Lagården i söder kvar på sina ursprungliga platser. Den gamla kyrkan/kyrkoruinen - Lemmeströ kyrka - ligger cirka 500 meter norr om byn vilket avviker ifrån de normala skånska förhållandena där by och kyrka bildade en sammanhållen enhet. En förklaring som har givits som en möjlig orsak i det här fallet är att byn till en början legat vid kyrkan, men av någon anledning senare flyttats till den plats som är känt från det historiska kartmaterialet. Lemmeströ Afvelsgård, som förlades i västra delen av byns marker, är en sammanslagning av sex gårdar i samband med att Böringe gods på 1800-talet genomförde en jordbruksrationalisering.

Den andra kyrkoruinen, Börringe kyrkoruin, ligger i Norra Börringe by inbäddad i grönska på en kulle. Enligt Jan Erik Augustsson som ledde den arkeologiska undersökningen 1975 (ALE 1976:1, sid 37) "*bör det fr.o.m. själva sockenbildningen ha funnits en träkyrka som har fått stå kvar relativt länge, medan under tiden klostret uppförts och tegel har introducerats i landskapet mot slutet av 1100-talet. Runt träkyrkan har man då börjat gravlägga folk i stenkistor, tätade med kalkbruk, och i träkistorna med tegelstenar på locket. Fyllnadsmaterialet i dessa gravar har då kommit att innehålla spår av det kalkbruk som använts till stenkistorna. Efter detta har man så uppfört den stenkyrka med långhus, kor och absid som vi nu har påträffat och därvid har man antagligen gett stenkyrkan något större dimensioner än träkyrkan vilket medfört att en del äldre gravar blivit skadade vid grundgrävningen. Kyrkan har sedan genomgått en normal utveckling med successiva tillbyggnader fram till och med 1587, då fru Görvel Fadersdotter Sparre lät slutföra det sista större arbetet i kyrkan*". Enligt en kyrkobeskrivning från 1700-talet så kallades kyrkan för S:t Peders kyrka. Kyrkan revs på 1780-talet i samband med sammanslagningen av Börringe och Lemmeströ socknar till Gustafs socken.

Norra Börringe by låg norr om kyrkan och bestod i slutet av 1600-talet av åtta kringbyggda fyrlängade gårdar som låg på ömse sidor om bygatan. Gårdarna brukades på arrende. Detta upphörde dock någon gång på 1800-talet då byns marker lades till huvudgården och arrendebönderna blev statare. Byn regleras 1802, men genomgår inget regelrätt enskifte.

En del av den bebyggelse som idag finns i Norra Börringe by består av arbetarbostäder från 1800-talet. Den tidiga medeltida bebyggelsen som fanns var belägen norr om dagens by, och döljs under mark.

Den nya kyrkan som byggdes mellan åren 1783-1787 kallades för Gustafs kyrka (numera Börringe kyrka). Kyrkan uppfördes på sockengränsen mellan Börringe och Lemmeströ invid landsvägen. Platsen som man valde var mark som brukades av Nötesjö. Nötesjö var ursprungligen en ensamgård som var arrendegård under Börringekloster. In på 1800-talet växte det en ny bebyggelse upp kring den nya kyrkan. Hantverkare som smed, skraddare, skomakare, sömmerskor, tegelarbetare m.m. bodde i byn. Man byggde även sockenstuga och fattigstuga.

Från Amazonas djungler till Gärdslövs skogar

- eller kan byalaget vara på väg mot en möjlig lösning på klimatutmaningen?

Vad har en tidigare civilisation i Amazonas djungler gemensamt med Gärdslöv på 2000-talet?

Jo framställning av kol.

Det var mot slutet av 1800-talet som forskare upptäckte den svarta jorden - Tera preta - i Amazonas. Tera preta tros vara en lämning av en tidigare civilisation som blomstrade kring 4800 f Kr fram till ca 1500 e Kr. Man har tidigare trott att denna civilisation varit en myt eftersom jordarna i Amazonas har ansetts vara för magra för att kunna stödja en större befolkning. De första noteringarna om terra preta-jorden gjorde geologen Charles F. Hartt 1865. Mot slutet av 1800-talet kom fler rapporteringar om denna mörka jord som verkar ha brukats av Amazonas befolkning under lång tid.

Tera Preta innehåller en hög halt av förkolnat växtmaterial och är rik på näringsämnen, jämfört med den omkringliggande jorden. Nutida försök med kol i växtodlingar har visat att kolet kan användas som jordförbättrare eftersom det kan hålla kvar vatten och näringsämnen och även har en stor aktiv yta som gynnar mikroorganismerna. När träkol används som jordförbättringsmedel har man kommit att kalla den för biokol. Förutom att förbättra jordstrukturen så kan användningen av biokol också leda till en minskad klimatpåverkan. Inblandning av biokol i lerjordar gör dem också mer lättbearbetade. Lerjordarna får en bättre struktur vilket ger mindre problem med packning, dränering, bearbetning och skorpbildning.

Kort om biokol och klimat

Förbränningen av fossila bränslen leder till en allt högre halt av koldioxid i atmosfären. Den stigande halten av koldioxid gör att värmestrålning inte kan ta sig ut från jorden i samma utsträckning och effekten blir en förhöjd temperatur. Kolhalten i luften behöver sänkas. Användningen av biokol innebär att kol tas tillbaka från atmosfären till jorden genom att de växter som förkolnats har tagit upp koldioxid från atmosfären under tiden de växte. Vid tillverkningen av biokol frigörs förvisso ca 60 % av kolet i veden tillbaka till atmosfären, men de 40 % som blir kvar i form av rent kol, kommer när det återförts till jorden, bli kvar där i tusentals år. Om kolet bränns upp, t ex som vanlig grillkol, eller om man lämnar växterna att förmultna, så återgår kolet däremot till atmosfären.

Om man vill klimatkompensera sina bilresor genom att tillverka biokol kan man göra en enkel kalkyl: En bensindriven bil släpper ut i storleksordningen 150 g koldioxid per kilometer körning. 1 kg kol nedgrävt = 3.67 kg koldioxid borttaget från atmosfären. Varje körd kilometer motsvarar ungefär 40 gram biokol, mätt i volym blir det ungefär 1,2 deciliter.

Om kolmilan i Gärdslöv skulle innehålla ungefär 15 kubikmeter ved, varav man får ut ungefär en tredjedel som kol, blir det 5 kubik= 5000 liter kol. Om kolet återförs till jorden kan det kompensera för 42 000 kilometers bilresor. För att detta ska vara sant hade det också behövts att röken som bildas vid milan i sin tur förbränns, eftersom den innehåller gaser som t ex metan som är en starkare växthusgas än koldioxid och som annars bidrar till den globala uppvärmningen. Om gaserna inte förbränns kan milan i stället bidra till ett ökat utsläpp av växthusgaser, i synnerhet om kolet eldas upp som grillkol.

Innan biokolet tillförs jorden kan man, för att få bästa effekt i odlingen, mätta det med näringsämnen. Ett sätt är att använda biokol som sista reningssteg vid sitt enskilda avlopp eller som bottensubstrat i sin kompost eller gödselstack. Då kan de näringsämnen som annars riskerat rinna ut i vattendragen tas tillvara och nyttjas till grödor igen.

Bäst effekt har biokolet visat sig ge genom att blanda in mellan 1-8 kg biokol per kvadratmeter jord. Vill man att biokolet ska binda fosfat till sig så är det bäst att nyttja kol från grön biomassa så som majsstjälkar som innehåller mer magnesium.

Flera användningsområden

Biokolet har även andra positiva effekter så som att näringen hålls bättre kvar i jorden och på så vis kan läckage av näringsämnen till diken och vattendrag minska. Ett annat användningsområde är som tillskott till djurfoder. När kolet hamnar i djurets mage bidrar det till bättre matsmältning och ett upptag av tungmetaller, vilket i sin tur tillåter djuret att ta upp mer näring och minska metanutsläpp. Flera studier visar resultat av friskare djur som både växer mer och i kors fall producerar mer mjölk. Kol som fodertillskott är en metod som historiskt använts i flera länder men som tillsammans med mycket annat glömts bort. Flera djurarter som bl.a. grisar och vissa apor äter dessutom kol naturligt i det vilda.

Tack vare kolets effekt som luftrenare passar det också ypperligt att blanda i djurstallarnas bäddar. Det ger en kraftigt reducerad lukt vilket förbättrar miljön för både djur och lantbrukare.

Gårdslövs Byalags Kolmila

Då är vi igång igen, stort tack till nya som gamla medlemmar för ett väl utfört arbete av moment ett! Första delen av årets kolmila är avslutad och i gläntan som snart består av en tjärdoftande mila, vaktande kolare och nyfikna besökare ligger den nyinsamlade veden och väntar på att förvandlas till kol. Vi bygger milan lördagen den 9:e Maj 9.00. Välkommen!

Onsdagen den 13 maj

På kvällen tänder vi vår kolmila. Servering av kaffe med bulle och grillad korv mm.

Torsdagen den 14 maj kl. 13.00

Gudstjänst vid milan under ledning av Maria Kroon. Servering av kaffe med bulle och grillad korv m.m. Försäljning av kol vid milan.

Fredagen den 15 maj kl. 18.00.

tänder vi grillarna och bjuder in alla till en Trubadurafest med grillspett med potatissallad korv m.m. Framåt skymningen kommer även vårt spöktåg ta en tur i skogen med alla barn.

Vill ni vara med och vakta vår Kolmila?

Tillsammans med en av våra erfarna kolare vaktar ni vår kolmila. Från onsdagen den 13 maj kl. 18.00. sitter vi i fyratimmarspass.

18.00. - 22.00.
22.00. - 02.00.
02.00. - 06.00.
06.00. - 10.00.
10.00. - 14.00.
14.00. - 18.00.

Ronny Holmberg

För information och anmälan: Magnus Zander 0734 - 489001
byalaget@gardslov.se

Lördagen den 16 maj

Vi släcker vår mila framåt natten. Vår kolmila vakts dygnet runt av våra erfarna kolare och vill man sitta med på ett pass som varar i fyra timmar är det bara att anmäla sig vid milan eller till Magnus tel. 073 - 448 90 01 Det är fritt inträde och alla åldrar är välkomna. Tänk på att hundar ska hållas kopplade och under uppsikt på milans område.

Skyltning finns från E 65, 101, Västra Vemmenhög, Önnarp, Grönby, Gårdslov. www.gardslov.se